

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK
2018-2019-as tanév

Záróvizsga – I.a. – Az alapozó tantárgyak ismeretanyagának ellenőrzésére

EGYETEMES SZÍNHÁZMŰVÉSZET

Színész, rendező, bábszínész, koreográfia szak:

1. Komikus műfajok az antik görög-római színháztól az olasz reneszánszig (szatírdjáték, Arisztophanész, Menandrosz, Plautus és a commedia dell'arte).
2. Az isteni jóslatok hatása az emberi sorsra az antik görög tragédiában (Aiszkhülosz, Szophoklész, Euripidész).
3. Az Erzsébet-kori angol színház. Shakespeare előadások dramaturgiai konvenciói és hatásuk
4. A középkori vallásos színjátszás színpadformái. A szimultán színpad dramaturgiai konvenciói.
5. A klasszicista és a barokk színház/dráma jellegzetes vonásai. Társadalmi háttér; színpadtechnikai újítások; konvenciók. Hatásuk a kortárs színházra. (Racine, Corneille, Moliere, Calderon, Lope de Vega)
6. A polgári színház kialakulása. A 18. századi komédia. (Goldoni, Beaumarchais és kortársai)
7. A művészsínházak kialakulása. A romantikától a modern drámáig. Történeti ismertetés; konvenciók; terek; dramaturgia. Kortárs színrevitelek. (Schiller, Hugo, Ibsen, Csehov)
8. A rendezői színház kialakulása. A XX. század jelentős színházi kísérletei. (Sztanyiszlavszkij, Brecht, Grotowski, Brook)
9. Ion Luca Caragiale jelentősége és hatása a román színházban. Fontosabb előadások, magyar szövegváltozatok és színrevitelek
10. Re-teatralizálás a román színházban – fogalmak, alkotók, hatásai. Liviu Ciulei elméletei és színházi gyakorlata (1956 -1973)
11. Harag György munkásságának jelentősége a korabeli színházban. Hatása és utóélete.
12. Magyar színház a két világháború között (Hevesi Sándor, Németh Antal, Janovics Jenő).

Általános könyvészet

1. Bentley, Eric: A dráma élete, Jelenkor, Pécs, 1998.
2. Fischer-Lichte, Erika: A dráma története, Jelenkor, Pécs, 2000.
3. Hont Ferenc (ed.): A színház világtörténete, Gondolat, Budapest, 1986.
4. Kékesi Kun Árpád: A rendezés színháza, Osiris, Budapest, 2007.

5. Szerb Antal: A világirodalom története, Magvető, Budapest, 2000.
<http://mek.oszk.hu/14800/14872/pdf/>
6. Simhandl, Peter: Színháztörténet, Helikon, Budapest, 1998.
7. Pavis, Patrice: Színházi szótár, L'Harmattan, Budapest, 2006.
8. Színházi antológia. XX. század. (Vál. és szerk. Jákfalvi Magdolna). Budapest, 2000.
9. www.literatura.hu
10. <http://www.moas.atlantia.sca.org/topics/dram.htm>
11. <http://www.theatrehistory.com>

EGYETEMES SZÍNHÁZTÖRTÉNET

Teatrológia:

1. Az antik színházi tér. A görög tragédia előadásának dramaturgiai konvenciói (szöveg és előadás tagolása, szereplők és a kar szintjén)
2. Jellemek és jellemtörés Szophoklész és Euripidész egy-egy művében (választható: *Antigoné, Oedipusz király, Iphigéneia Auliszban*).
3. A középkori vallásos színjátszás színpadformái és műfajai (példákkal illusztrálva). A szimultán színpad dramaturgiai konvenciói (helyszínváltás és díszletek szintjén)
4. A commedia dell'arte. Rögzített és improvizált elemek a szöveg, az előadás és a szereplők szintjén.
5. Az Erzsébet kori angol színházi élet. A Shakespeare –előadások dramaturgiai konvenciói (tér, szöveg, előadás, szereplők). Dramaturgiai utalások és „színház a színházban” jelenetek műveiben (*Szentivánéji álom, Hamlet, Vihar* alapján)
6. A francia klasszicizmus. Színházi konvenciók – a hármas egység elmélete (Boileau) és gyakorlata (Corneille, Racine). Molière – a komikus műfajok szintézise vígjátékaiban.
7. Új közönség és új műfajok: a polgári tragédia és a középfajú dráma elméleti megalapozása (Diderot, Lessing). A polgári színház új funkciója.
8. A színházi szórakoztatóipar megjelenése és műfajai (melodráma, népszínmű, operett, társalgási dráma). Szerzők és művek. Bulvárnaturalizmus a játékban és a díszletben.
9. A színházi naturalizmus dramaturgiai konvenciói a szöveg, az előadás és a szereplők szintjén. Az erkölcsi értékek, a családi szerepek válsága és átalakulása a naturalista drámában (Ibsen: *Nóra*, Csehov: *Cseresnyéskert*)
10. Színházépítész, színpadtechnika a 19/20 századfordulón. Újító törekvések: a meiningenizmus. A rendezői színház kezdetei (Gordon Craig, Adolphe Appia).
11. Sztanyiszlavszkij – a lélektani naturalizmus elmélete és gyakorlata. Színésznevelési módszertanának legfontosabb fogalmai. A Sztanyiszlavszkij-módszer utóélete.
12. Bertolt Brecht epikus színháza. Elidegenítő távolságtartás színész és szerepe, illetve a közönség és a színészi játék viszonyrendszerében (a *Koldusopera* alapján)
13. Antonin Artaud könyörtelen színháza. Színész, szerep és közönség viszonya Artaud kiáltványai alapján.
14. Jerzy Grotowski szegény színháza. A fogalom értelmezése. Színész, szerep és közönség viszonyrendszere Grotowsky színházában.

15. Janovics Jenő jelentősége a magyar színház- és filmművészet történetében.
16. Harag György , a romániai magyar színházművészet megújítója.
17. Ion Luca Caragiale magyarul – szövegváltozatok, jelentős előadások (Comediile lui Ion Luca Caragiale în limba maghiară – variante de text, și spectacole de referință)
18. Re-teatralizálás – fogalmak, alkotók, hatásai – Liviu Ciulei elméletei és színházi gyakorlata (1956 -1973) (Reteatralizarea – concepte, creatori, influențe – teoria și practica lui Liviu Ciulei (1956 -1973)

Könyvészet:

Szakirodalom

- *Akárki. Misztériumjátékok, mirákulumok, moralitások.* Benedek András utószavával. Budapest 1984. (műfaji példák és utószó).
- Claybourn, Ann: *Shakespeare világa.* Budapest 1997.
- Shakespeare: *Hamlet.* Matúra-sorozat. Bevezető tanulmányok. Budapest 1993.
- Szophoklész: *Antigoné. Oedipus király.* Matúra- sorozat. Bevezető tanulmányok. Budapest 1994.

Általános szakirodalom (vonatkozó részfejezetek)

- Kékesi Kún Árpád: *Kitekintés – áttekintés. Innovatív törekvések az európai színházban.* Elérhető: <http://tbeck.beckground.hu/szinhaz/htm/02.htm>
- *Képes színháztörténet (Oxford).* Budapest, 1999.
- Simhandl, Peter, *Színháztörténet.* Budapest, 1998.
- Patrice Pavis: *Színházi szótár.* L'Harmattan, Budapest, 2006
- Színházi antológia. XX. század. (Vál. és szerk. Jákfalvi Magdolna). Budapest, 2000.
- <http://www.literatura.hu/szinhaz/szinhaz.htm> ► [dramaturgiai és színházesztétikai problémák, színházi alkotók portálja]

Könyvészet a román és magyar színháztörténeti tételekhez

- Janovics Jenő-fejezet. In: *Magyar színháztörténet* II.kötet (279-287.) Elérhető: <http://mek.niif.hu/02000/02065/html/2kotet/52.html#56>
- [Janovics filmstúdiója] Elérhető: <http://www.filmnett.ro/kiadvanyok/a-kolozsvari-filmgyartas-kepes-tortenete-1913-tol-1920-ig>
- Nánay István (szerk.): A nagy korszak. In: *Harag György színháza.* Budapest, 1992: 127–200.
- [Harag, a pálya állomásai] ► <http://egyur.50webs.com/Harag%20Gyorgy.pdf>
- I.L. Caragiale : **Cioculescu, Serban** *Ion Luca Caragiale,* Dacia Kiadó, 1972, *Ion Luca Caragiale válogatott művei,* Állami Irodalmi és Művészeti Kiadó, Bukarest, 1960,

Tompa Andrea: *Ion Luca Caragiale Az elveszett levél című darabjának fordításairól* (Színház folyóirat, 2010. január)

- Liviu Ciulei: <http://www.jatekter.ro/?p=9558>, Popescu, Marian *Scenele teatrului românesc 1945-2004*, Unitext, București, 2004

ESZTÉTIKA

Színész, rendező, bábszínész, koreográfia, teatrológia szak:

1. A tragédia esztétikája
2. A komikum esztétikája és a nevetés elmélete
3. A színházművészet sajátossága, összetettsége, anyagigényessége és a hierarchia kérdése
4. Illúzió, denegáció és a valós iránti igény újjászületése
5. A színházi előadás eseményszerűsége, elevensége és múltkonysága
6. A nézők–játsszók kettősége és a befogadás közösségi jellege
7. A színész művészi és szociális helyzete az antikvitás és a középkor színjátzásban
8. A hivatásos színészek művészi és szociális helyzete az újkori színjátzásban
9. A színpadi alkotás és a színházi kommunikáció színészközpontúsága
10. A rendezés keletkezéstörténete és művészete

Könyvészet:

- Béres András, 2000. Bevezetés a színházesztétikába, Mentor Kiadó Marosvásárhely.
- Béres András, 2003. A színművészet esztétikai elemzése. Bevezetés
- Béres András, 2016. Előadásvázlatok. Színház és művészet. A színházművészet sajátosságai;

xxx

- Bentley, Eric, 1998. A dráma élete. Ford. Földényi László, Jelenkor Kiadó, Budapest
- Kékesi Kun, Árpád 2007. A rendezés művészete, Budapest, Osiris Kiadó
- Pavis, Patrice, 2005. Színházi szótár. Ford. Gulyás Adrienn, Molnár Zsófia, Rideg Zsófia, Sepsi Enikő. L'Harmattan Kiadó, Budapest

Záróvizsga – I.b. – A szaktantárgyak ismeretanyagának ellenőrzésére

Teatrológia:

1. A huszadik század kiemelkedő színházi tendenciái
2. A színház mint kulturális performansz
3. A klasszikus dramaturgiai konvenciók lebontása
4. A dráma epizálódása
5. A teatralizáció színháza
6. A reprezentáció vége a posztmodern színházban. A posztdramatikus színház
7. Színészi test-modellek az európai színházban
8. Test-képek és performativitás a posztdramatikus színházban
9. A drámafordítás szempontjai
10. A performatív és a képi fordulat a 20-21.század színházában
11. Rendezői színház, közsínház, közösségi színház viszonyai a kortárs kultúrában
12. A színházi nézés művészete és politikája

(Megjegyzés: A témák kidolgozásának támaszkodnia kell a kortárs színházi rendezőegyéniségek és színházi társulatok munkájára, referencia-előadásaira.)

Könyvészet:

- Fischer-Lichte, Erika: *A dráma története*. Pécs, Jelenkor, 2000.
Kékesi Kun Árpád: *A rendezés színháza*. Bp, Osiris, 2007.
Lehmann, Hans-Thies: *A posztdramatikus színház*. Bp, Balassi, 2009.
Pavis, Patrice: *Színházi szótár*. Bp, L'Harmattan, 2005.
Szondi, Peter: *A modern dráma elmélete*. Budapest, 1979.
Ubersfeld, Anne: *Termenii cheie ai analizei teatrului*. Iași, 1999.
Ungvári Zrínyi Ildikó : *A látott lét dramaturgiája*. Mentor, 2001.
Ungvári Zrínyi Ildikó : *Bevezetés a színházantropológiába*. Mentor, 2011.
Ungvári Zrínyi Ildikó : *Képből van-e a színház teste ?* UartPress, 2011.

dr. Kós Anna
dékán

dr. Harsányi Zsolt
intézetigazgató